

SURDOPEDIE

OBOR SURDOPEDIE

- o speciálněpedagogická disciplína, která se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem jedinců se sluchovým postižením
- o 3 cílové skupiny: sluchově postižení, jejich rodiče, pedagogičtí pracovníci

TERMINOLOGIE

SLUCHOVĚ POSTIŽENÍ:

- o neslyšící x Neslyšící
- o nedoslýchaví
- o ohluchlí

SLUCHOVÉ ÚSTROJÍ

KLASIFIKACE SLUCH. VAD

Podle místa vzniku postižení:

- o periferní nedoslýchavost / hluchota
  - o převodní – zevní zvukovod, střední ucho
  - o percepční – vnitřní ucho, sluchové buňky, sluchové nervy
  - o smíšená
- o centrální nedoslýchavost / hluchota

KLASIFIKACE SLUCH. VAD

Podle období vzniku postižení:

- o vrozené vady sluchu
- o získané vady sluchu
  - o **před** fixací řeči (do 6. r.) – infekční choroby, úrazy hlavy, opakované záněty stř. ucha
  - o **po** fixaci – stařecká nedoslýchavost, úrazy, dlouhodobé působení hluku, toxiny

KLASIFIKACE SLUCH. VAD

Podle stupně postižení:

SLUCHOVÁ PROTETIKA

Pomůcky usnadňující vnímání mluvené řeči:

nedoslýchavým

- o sluchadla
- o osobní zesilovače
- o indukční smyčky
- o pomůcky pro zesílení televize a pro zesílený poslech telefonu

neslyšícím

- o kochleární implantát
- o vibrotaktilní a elektronické pomůcky

KOCHLEÁRNÍ IMPLANTÁT

SLUCHADLA

- o kapesní
- o závěsná
- o zvukovodová
- o brýlová

LOGOPEDICKÉ POMŮCKY

Pomůcky usnadňující tvoření mluvené řeči:

- o artikulační zrcadlo, špátle, indikátory, fonátory...

DALŠÍ POMŮCKY

Pomůcky motivující ke čtení:

- o teletext, skryté titulky, textová komunikace

Pomůcky usnadňující získávání informací:

- o TV technika, PC, multimediální technika, internet, fax, mobilní telefon

Pomůcky transformující zvuk. signály:

- o světelné zvonky, vibrační a světelné budíky, minutky

VZDĚLÁVÁNÍ SLUCH. POST.

- o školní docházka desetiletá
- o orální, bilingvální metoda, totální komunikace
- o MŠ pro SP, ZŠ pro SP, SŠ pro SP (SOU, OU, praktická škola, gymnázium, SOŠ), VŠ obory pro SP

- o integrace, SPC pro SP

HLUCHOSLEPOTA

„...takové současné postižení zraku a sluchu, které je závažné do té míry, že svému nositeli způsobuje problémy ve sféře psychické, sociální a v běžných situacích všedního života...“

KLASIFIKACE HLUCHOSLEPOTY

osoby se současným postižením sluchu a zraku od narození

osoby s postižením sluchu od narození a získanou zrakovou vadou

osoby s postižením zraku od narození a získanou sluchovou vadou

osoby se získanou zrakovou i sluchovou vadou

POMŮCKY HLUCHOSLEPÝCH

KOMUNIKAČNÍ FORMY SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH

Komunikační formy SP

Systémy slovní podstaty:

Daktylní abeceda, daltylotika

Daktylografie

Pomocné artikulační znaky

Hand Mund systém

Mluvená hlásková řeč

Psaná forma řeči

Komunikační formy SP

Systémy neslovní podstaty:

Znakový jazyk

Znakovaný jazyk

Gestuno

Mimika

Gestikulace

Dramatizace

Pantomima

Hand Mund systém

Daktyl – prstová abeceda

Daktyl – prstová abeceda

dvouruční (Anglie, Austrálie, Itálie, Chorvatsko)

Výhody prstové abecedy

podporuje zapamatování slov a jejich analýzu a syntézu

snadno reprodukovatelné, rychlejší než písmo

pomáhá při artikulaci

slouží k pojmenování tam, kde chybí znak

Nevýhody prstové abecedy

nutná znalost jazyka v psané podobě

hláskování slova, věty

pomalejší než mluvení

ovlivněno úrovní motoriky

Odezírání

vnímání mluvy zrakem a její chápání podle pohybů úst, mimiky, výrazu očí, gestikulace

SP vnímá při odezírání *kinémy*, tzn. mluvně pohybové útvary, odlišitelné od jiných

Např.

- kiném bilabiální (p, b, m)

- labiodentální kiném (f, v)

- lingvoalveolární kiném (t, d, n, t', d', ň)

- kiném ostrých sykavek (s, z, c)

Vnější podmínky pro odezírání

osvětlení - intenzita a směr

konverzační vzdálenost, poloha obličeje mluvčího

zrakový kontakt

mluvní technika - anatomické zvláštnosti mluvních orgánů, přiměřená artikulace

znalost konverzačního tématu

Vnitřní podmínky pro odezírání

fyziologické – neporušené mentální funkce a zrak, schopnost využití zbytků sluchu, celkový stav organismu

psychické – kvalita pozornosti, paměť, vrozené předpoklady, úroveň myšlenkových operací, schopnost převádět zrakové vjemy do pojmů, sociální zralost

verbální – slovní zásoba, znalost mluvnice užívaného jazyka, znalost větného kontextu, dosažený stupeň dorozumívacích schopností

Znaková řeč

zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči:

znaková řeč

=

český znakový jazyk + znakovaná čeština

Znakovaná čeština

umělý jazykový systém, který usnadňuje dorozumívání mezi slyšícími a neslyšícími

využívá gramatické prostředky češtiny, která je současně hlasitě nebo bezhlasně artikulována

Český znakový jazyk

základním dorozumívacím jazykem neslyšících v České republice

přirozený a plnohodnotný komunikační systém tvořený specifickými vizuálně-pohybovými prostředky, tj. tvary rukou, jejich postavením a pohyby, mimikou, pozicemi hlavy a horní části trupu

Gestuno

forma mezinárodního znakového jazyka

Mimika

vyjadřuje pomocí výrazu obličeje emoce, např. zlé nebo radostné pohledy

součástí znaku

(tzv. nemanuální faktory)

Komunikace hluchoslepých

znakový jazyk

daktylotika

tiskací písmo vpisované do dlaně

lormova abeceda

braillovo písmo

taktilní forma znakového jazyka

- **individuální** výběr, závislý na **stupni** zrakového a sluchového postižení, **době vzniku, věku**, ind. **potřebách** osoby, **somatických možnostech**

Lormova abeceda